

ЩО МОЖЕ ПРИНЕСТИ УСПІХ БУРЯКОВОДАМ У 2009 РОЦІ

**ЯГОЛЬНИКО.Г.,
Інститут цукрових буряків**

Дехто вже знайшов відповідь на це запитання і... зробив ставку на буряки.

Так, є багатомільйонні збитки галузі, низькі ціни, "пробуксовування" механізмів дотування виробництва коренеплодів та пролонгації кредитів, незахищеність внутрішнього ринку від дешевого тростинного цукру-сирцю («Укрцукор» наполягає навіть на спеціальному розслідуванні стосовно його масового імпорту в Україну), дефіцит обігових коштів у харчовиків і кондитерів, які раніше закуповували цукор ще на початку сезону, а нині "взяли паузу". У минулому сезоні в переробці взяли участь 70 із 104 заводів. Ще майже половину їх через відсутність сировини і низьку рентабельність пустили на металобрухт. А це – удар для життєдіяльності регіонів і десятків тисяч сільських сімей, бо розташовані цукрозаводи переважно в сільській місцевості.

Тривалий час в Україні явно недооцінювалися роль і місце галузі. Формувалася думка, що слід виробляти цукор лише для внутрішніх потреб. Відтак, якщо закупівельні ціни на соняшник, ріпак, пшеницю, сою, кукурудзу протягом кількох останніх років зросли більше ніж у 2 рази, то на цукрові буряки їх рівень залишався незмінним. Відсутність економічної зацікавленості і державної підтримки, у т.ч. і в частині збуту с/г продукції та ціноутворення, не давало можливості селянам одержати реальну ринкову ціну за свою продукцію. Торік ситуація взагалі склалася драматично: посяли лише понад 400 тисяч гектарів, тобто, значно менше, ніж у попередні роки - від буряків відмовились навіть господарства, які традиційно вважалися маяками галузі. І увесь цей час фахівці ІЦБ аргументовано доводили свою позицію стосовно того, що відродженню галузі "не сприяє неадекватна оцінка перспектив її розвитку урядовими структурами й окремими державними діячами, яка базується не на наукових даних, а на суб'єктивних позиціях". У два попередні сезони зроблено кроки назустріч галузі – вперше було запроваджене дотування в розрахунку 550 і 750 гривень

Буряководи знають: отримати високі врожаї цукрових буряків за будь-яку ціну – не головне, бо можна зазнати збитків і при врожайності 50- 60 т/га солодких коренів, а при меншій, скажімо, 40 т/га, бути з прибутком. В умовах падіння попиту, девальвації гривні й перманентної економічної кризи, у стані якої ось уже котрий рік перебуває АПК, ринок примушує і песимістів і оптимістів, що називається, з олівцем у руках визначити: якій культурі віддати перевагу, щоб із вигодою реалізувати її?

на 1 га посівів у межах квоти «А». Оптимізму додають і показники якості виробництва буряків та цукру в 2008-2009 МР: середня врожайність коренеплодів - 355 ц/га, цукристість - 17,01 %, вихід цукру – 13,55 %. Як бачимо, насіння цукрових буряків гібридів української селекції не поступається зарубіжним аналогам, до того краще адаптоване до кліматичних зон України, менше гниє і утричі дешевше.

Ряд фахівців Інституту цукрових буряків УААН вважає: цінова кон'юнктура внутрішнього ринку на сільгосппродукцію, що склалась після збирання торішнього врожаю, об'єктивно спонукає буряководів знову повернутись до вирощування коренеплодів та більш ретельно зважити переваги цієї культури щодо її економічної ефективності й можливостей. Саме цукрові буряки, що один час були збитковими, в період фінансової кризи можуть стати основним джерелом грошових надходжень, особливо в 2009 і наступних роках. Вагомі аргументи на користь цієї тези навів у журналі "ЦБ" (2009, №1) відомий учений, кандидат економічних наук В.С. Бондар. Фактори передумов:

- зменшення запасів цукру в Україні й зростання цін (через недобір урожаю цукрової тростини в Індії та ряді інших країн попит на цукор у 2009 році, за прогнозами компанії Cargill, перевищить пропозицію на майже 5 млн. тонн). Вже в січні на експорт пішло більш як 10 тис. тонн українського цукру).

- зростання врожайності цукрових буряків в Україні (прогноз на 2009 р. ~400 ц/га) гарантує їх прибутковість.

- підвищення в 2008 р. закупівельної ціни на цукрові буряки до 220-280 грн/т. та доплати (750 грн./га) мінімізували ріст цін на міндоб-

рива, засоби захисту рослин та паливо й вивели цю культуру в категорію рентабельних. І у 2009/10 МР, попри виняткову напруженість бюджету, за даними Мінагрополітики, планується виділити дотацію у розмірі 1 тис.грн. за гектар. Це може істотно вплинути на збільшення їх посівних площ. Мінімальні ціни на цукрові буряки в межах квоти «А» постановою КМ України від 4 лютого 2009 р. затверджено: за 1 тону (без ПДВ) буряка цукрового (фабричного) 183,33 гривень, цукру білого - 2666,67 гривень (у поточному МР, що збігає, мінімальні ціни становили відповідно 141,63 грн/т і 2083 грн/т (без ПДВ)). Граничний обсяг квоти на поставку цукру на внутрішній ринок - 1984 тис. тонн, план закупівель бурякового цукру у продрезерв збільшено на 40 тис. тонн (не менш чим до 314 тис. тонн);

- скорочення посівів озимої пшениці в Україні, викликане тим, що ряд зерновиробників, попри рекордний урожай зернових торік, розчаровані цінами та збільшенням витрат і перспективами зниження їх прибутковості;

- зростання цін на жом і мелясу;

- удосконалення нормативно-метрологічного забезпечення, впровадження гармонізованих із ЄС стандартів і розробка техрегламенту «Виробництво цукрових буряків», що дає "ключ" до виробництва, технологічного процесу, якості цукросировини (за рахунок цього планується збільшити урожайність до 50-60 т/га і цукристість - до 17,5%).

- використання цукру для одержання етанолу.

... До речі, наші сусіди (Росія й Білорусь) активно розвивають бурякоцукрову галузі. Наукою доведено: щоб ґрунт зберігав родючість, цукрові буряки мають займати до 5% посівних площ у сівозміні.